

DOJRZAŁOŚĆ SZKOLNA

to gotowość do podjęcia przez dziecko zadań i obowiązków jakie stawia przed nim szkoła. Dojrzałość obejmuje: rozwój fizyczny oraz psychiczny: emocjonalny, społeczny i umysłowy a także poziom opanowania umiejętności i wiadomości przygotowujących dziecko do podjęcia nauki czytania, pisanie i liczenia. Im pełniejsza jest ta dojrzałość, tym większa będzie gwarancja powodzenia dziecka w nauce.

Składowe dojrzałości:

DOJRZAŁOŚĆ EMOCJONALNA to:

- umiejętność kontrolowania i panowania nad własnymi emocjami, zdolność do przeżywania bogatego i zróżnicowanego świata uczuć,
- zmniejszenie impulsywności reakcji dziecka, wydłużenie czasu przeżywania różnych stanów emocjonalnych

Cechy dziecka dojrzałego emocjonalnie:

- rozstaje się z rodzicem na czas pobytu w szkole
- kontroluje swoje emocje (lęk, złość), nie uzewnętrznia ich w sposób gwałtowny
 - wierzy w swoje umiejętności
 - jest pewne siebie
 - adekwatnie do sytuacji okazuje uczucia
 - potrafi cierpliwie czekać na swoją kolej
- przeżywa emocje takie jak: duma, radość, zaniepokojenie
 - potrafi skoncentrować się na zadaniu
- odczuwa więź ze swoją grupą rówieśniczą, z wychowawcą
 - potrafi współodczuwać przeżycia innych dzieci
 - przeżywa radości i smutki związane z życiem klasy
- prawidłowo reaguje na niepowodzenia, uwagi nauczyciela i innych osób dotyczące niewłaściwego zachowania
- reaguje prawidłowo na pozytywne uwagi dotyczące zachowania i postępów w nauce

Cechy dziecka niedojrzałego emocjonalnie:

- wybuchowe
 - drażliwe
 - agresywne
- złości się lub płacze z błahego powodu
- często popada w konflikty z kolegami
 - zahamowane
 - załęknięte
 - niepewne
 - napięte
 - nadwrażliwe
 - płaczliwe
- boi się głośniejszych uwag nauczyciela nawet, gdy skierowane są do innych dzieci

U dzieci niedojrzałych mogą występować objawy somatyczne wynikające z negatywnych emocji, takich

doświadcza i z którymi sobie nie radzi : bóle głowy, brzucha, bezsenność, wymioty, biegunka itp..

Do 6r.ż normą rozwojową jest labilność uczuciowa. Charakteryzują ją emocje:

- silne
- gwałtowne
- krótkotrwałe
- łatwo powstające i wybuchające na zewnątrz
- reakcje afektywne bywają niewspółmierne do bodźców (dziecko niemal w jednej chwili potrafi przejść od śmiechu do łez)

U dzieci 6-7-letnich, które stawiają przed sobą bardziej odległe cele, uczucia towarzyszą planowaniu czynności i jej inicjacji. Dziecko przewiduje nie tylko intelektualne, lecz także emocjonalne skutki swego działania.

DOJRZAŁOŚĆ SPOŁECZNA

to przystosowanie form zachowania dziecka do wymagań środowiska społecznego.

Dziecko dojrzałe społecznie:

- prawidłowo nawiązuje kontakty z rówieśnikami i dorosłymi
- potrafi współpracować w zespole pod nadzorem osoby dorosłej
 - przestrzega reguł życia w zbiorowości
 - przestrzega zawartych umów
 - podporządkowuje się dyscyplinie
 - wykonuje obowiązki
- jest samodzielne (w czynnościach samoobsługowych jak ubieranie się, mycie, czesanie, stara się być samodzielne w odrabianiu lekcji, spakowaniu tornistra)
 - rozumie proste sytuacje społeczne
- wie co jest dobre, a co złe (np. że nie wolno krzywdzić innych, niszczyć cudzej własności, przywłaszczać sobie znalezionych rzeczy)
- dobrze się czuje w nowym środowisku szkolnym, z chęcią podejmuje zadania na rzecz innych np. dyżury
 - doświadcza poczucia przynależności do grupy
 - zna zasady społeczne i podporządkowuje się im
 - potrafi bawić się z innymi dziećmi
 - potrafi bronić swojego stanowiska
 - akceptuje, że osoba dorosła nie zawsze jest do dyspozycji dziecka
- partnerstwo oraz współdziałanie rozwija się intensywnie między 6-8 r.ż

Dziecko niedojrzałe społecznie:

- potrzebuje stałej uwagi nauczyciela
- domaga się ciągłego wyróżniania i dąży do uprzywilejowanej pozycji w klasie
 - może izolować się od grupy
- unika wspólnych zabaw z kolegami lub łatwo poddaje się dominacji kolegów
 - wykazuje bierność
 - jest nieśmiały
 - jest lękliwy
 - jest małomówny

ROZWÓJ POZNAWCZY I FIZYCZNY

Rozwój umysłowy dziecka 6 – letniego:

W zakresie wiadomości o otaczającym środowisku społeczno – przyrodniczym 6-latek powinien:

- mieć tak bogate słownictwo, żeby wyrazić proste treści, opisywać obrazki zdaniami nie robiąc błędów gramatycznych,
 - z własnej inicjatywy zadawać pytania i odpowiadać na nie,
- posiadać wiadomości na temat siebie i swojej najbliższej rodziny, znać nazwy zawodu wykonywanego przez rodziców i umieć wyjaśnić na czym on polega, wiedzieć ile ma lat, gdzie mieszka, jak się nazywa,
 - znać nazwy zawodów,
- nazywać dni tygodnia i pory roku zachowując odpowiednią kolejność.

W zakresie percepcji wzrokowej i słuchowej 6 – latek powinien:

- wyodrębniać wyrazy w zdaniach,
- różnicować głoski na początku i na końcu wyrazu,
- dokonywać analizy i syntezy sylabowej i głoskowej wyrazów,
 - złożyć obrazek z części,
- wyodrębnić szczegóły różnicujące dwa pozornie identyczne obrazki.

W zakresie sprawności motorycznej 6 – latek powinien:

- być sprawny ruchowo,
- mieć dobrą koordynację ruchową,
- mieć dobrą umiejętność utrzymywania równowagi - stać na przemian na każdej z nóg z zamkniętymi oczami,
- posiadać orientację w stosunkach przestrzennych, / różnicować stronę lewą od prawej /,
 - chodzić do tyłu wzorcem stopa - palce,
- zeskakiwać z 30 cm wysokości lądując na palcach.

W zakresie myślenia i procesów pamięciowych 6 - latek powinien:

- kojarzyć związki między kolejnymi faktami /np. w historyjkach obrazkowych/,
- zastosować prostą klasyfikację np. kolor, kształt, czy wielkość, stosując określenia to do tego pasuje, te obiekty są podobne, te są inne,
 - umieć szeregować przedmioty wg długości, a zbiory wg. wielkości,
 - odtwarzać zbiory,
- zapamiętywać polecenie wykonania kilku kolejnych czynności po kilkukrotnym powtórzeniu,
 - zapamiętywać treść piosenki, przebieg zabawy.

W zakresie przygotowania do nauki matematyki 6 - latek powinien:

- liczyć obiekty i rozróżniać błędne liczenie od poprawnego,
- wyznaczać wynik dodawania i odejmowania, pomagając sobie liczeniem na palcach lub na innych zbiorach zastępczych,

- ustalać równoliczność dwóch zbiorów, a także posługiwać się liczebnikami porządkowymi,
- określać kierunki i ustalać położenie obiektów w stosunku do własnej osoby, a także w odniesieniu do innych obiektów,
- wiedzieć, na czym polega pomiar długości, i znać proste sposoby mierzenia: krokami, stopa za stopą.

W zakresie przygotowania do nauki czytania i pisania 6 - latek powinien:

- potrafić określić kierunki oraz miejsca na kartce papieru, rozumieć polecenia typu: narysuj kółko w lewym górnym rogu kartki, narysuj szlaczek, zaczynając od lewej strony kartki,
- uważnie patrzeć (organizując pole spostrzeżeniowe), aby rozpoznać i zapamiętać to, co jest przedstawione na obrazkach,
- interesować się czytaniem i pisanem,
- słuchać np. opowiadań, baśni i rozmawiać o nich; interesować się książkami,
- układać krótkie zdania, dzielić zdania na wyrazy, dzielić wyrazy na sylaby; wyodrębniać głoski w słowach o prostej budowie fonetycznej.

ROZWÓJ MOWY

Etapy rozwoju mowy:

Rozwój mowy dziecka od narodzin do 7 roku życia dzielimy na cztery okresy:

- okres melodii,
- okres wyrazu,
- okres zdania ,
- okres swoistej mowy dziecięcej.

Po 7 roku życia, w dalszym ciągu, choć już znacznie wolniej rozwija się mowa. Ostateczną granicą jest 11 rok życia.

NORMY ROZWOJOWE

Normą rozwojową jest, jeśli dziecko w wieku:

0 -1 roku - komunikuje się z dorosłymi za pomocą krzyku, głuży, gaworzy, wymawia pierwsze wyrazy: mama, tata, baba, lala;

1 - 2 lat - Używa prawie wszystkich samogłosek, z wyjątkiem nosowych (ą, ę) oraz wymawia niektóre spółgłoski (p, b, m, t, d, n, k, ś, ź, ć dź, ch). Pozostałe zastępuje innymi. Wypowiada się jednowyrazowo: np.: kaczka - kaka, pomidor - midol;

3 lat - porozumiewa się prostymi zdaniami, wymawia wszystkie samogłoski i spółgłoski (p, pi, b, bi, m, mi, n, ni, f, fi, w, wi, t, d, n, l, li, ś, ź, dź, j, k, ki, g, gi, ch);

4 lat - wymawia głoski s, z, c, dz;

5 - 6 lat - wymawia głoski sz, ż, cz, dż, r;

7 lat - ma utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek oraz opanowaną technikę mówienia.

Należy pamiętać, że każde dziecko rozwija się we własnym, swoistym tempie i niewielkie opóźnienia rozwoju mowy nie powinny być powodem do niepokoju. Stopień rozwoju mowy w danym momencie zależy od różnych czynników. Do najważniejszych należą psychofizyczny rozwój dziecka oraz wpływ środowiska. Opóźnienia w pojawianiu się poszczególnych stadiów rozwoju mowy nie powinny przekraczać

6 miesięcy, jeżeli któryś z etapów rozwoju mowy opóźnia się koniecznie skonsultuj się z logopedą.

Pomoc logopedy może być przydatna także w przypadku, gdy dziecko:

- rodzi się przedwcześnie z objawami wcześniactwa,
 - manifestuje problemy neurorozwojowe,
 - rozwija się wolno i nieharmonijnie,
- ma stwierdzone nieprawidłowe napięcie mięśniowe,
- późno podnosi główkę, późno siada i późno chodzi,
- ma lub miało kłopoty ze ssaniem, połykaniem, gryzieniem, żuciem,
- nieprawidłowo reaguje lub wcale nie reaguje na dźwięki otoczenia,
 - mało gaworzy,
 - jest mało aktywne głosowo,
 - oddycha przez usta,
- uporczywie ślini się (nie kontroluje wycieku śliny),
- ma nieprawidłowo zbudowane narządy mowy między innymi język, podniebienie,
 - zbyt długo było karmione butelką i ssie smoczek (ponad 6, 9 miesiąc życia),
 - jest nadruchliwe lub apatyczne.